

Szkolka

niedzielnia

Módl się i pracuj; a będziesz szczęśliwy.

Leszno. — *Niedziela druga po Zielonych Świątkach, dnia 25. Maja 1845.*

Religia.

O poświęceniu kościoła.

Wspaniałe są obrzędy naszej świętej Religii i wielkie czynią wrażenia na umysłach ludzi, bo są pełne znaczenia i unoszą serce do Boga, byle tylko Wierni nie patrzeli się na nie okiem ciekawości, ale wiary i pobożności. Do tego potrzeba znać ich znaczenie, i cel, na jaki są postanowione i wprowadzone. O ileby to pożytku przyniosło, gdyby obrzędy kościoła naszego częściej były ludowi tłumaczone, objaśniane i wykładane! wieleby się to przyczyniło do obudzenia w nim żywej wiary. Tą myślą powodowani, umieszczamy wykład obrzędów, przy poświęceniu kościoła używanych, ile że poświęcanie przez Biskupów świątyń Pańskich na nowo ożyło, co jest znakiem lepszej przyszłości.

Kościół jerozolimski, przez Konstantyna W. zbudowany, i od Biskupów z wspaniałemi obrzędami, jak mówi Euzebiusz, poświęcony, pierwszym jest w historii kościelnej przykładem publicznego świątyń Pańskich poświęcenia: lecz obrządek tego poświęcenia pierwszy raz użyty, bez wątpienia wprzód, w czasie prześladowań, używany był prywatnie, i

słusznie wyprowadzony jest z apostolskiego ustanowienia. Liczne obrzędy przy poświęceniu kościoła odprawują się. Wiele z nich znajdujemy *in Sacramentaria* Grzegorza W., inne były później przydane.

Przygotowanie do obrzędów.

W wigilią poświęcenia kościoła, Duchowieństwo, Lud i Biskup pościć powinni. W tenże sam dzień Biskup kości Świętych (relikwije), które mają być złożone w ołtarzu, składa w naczyniu i zamyka, z opisem autentycznym, że je tam złożył. Relikwije te wystawiają się pod namiotem, w bliskości kościoła; goreje przy nich światło, i Kler zebrany odprawuje tam jutrznią ku czci ŚŚ., których są te relikwije. Zostawiają się one na témże miejscu przez noc.

Zaczęcie obrzędów.

W dzień obrzędu poświęcenia, przybywa Biskup do kościoła, i uczyniwszy potrzebne rozporządzenia, z Klerem i z Ludem udaje się na miejsce relikwii, a w kościele jeden Dyakon zostaje i zamyka się. Biskup wzięwszy na się ubiory, odmawia z Klerem siedm psalmów pokutnych, a potem udaje się do drzwi kościelnych, gdzie wzywa Ducha Ś., aby pobłogosławił tak wielkiemu dziełu; poczem klęka i odmawia litanią do Wszy-

stkich ŚŚ., a przed temi słowami: „Od wszego złego wybaw nas Panie,“ błogosławi wodę i sól, i kropi nią najprzód Lud w około stojący, a potem ściany kościoła, trzy razy go obchodząc. (1)

Pierwszy raz idąc po prawej stronie, kropi raz najwyższą ścianę, drugi raz cmentarz, mówiąc: „w imię Ojca i Syna i Ducha Ś. Amen.“ Wróciwszy na miejsce, odmawia modlitwę, prosząc Boga, aby raczył przyjąć w opiekę tę świątynię; poczem końcem pastorału uderza we drzwi, mówiąc: „Otwórzcie książęta bramy wasze, i podnieście się bramy wieczne, a wnijdzie Król chwały.“ Dyakon zaś w kościele będący, pyta się: któryż to jest Król chwały? Biskup odpowiada: „Pan mocny i potężny, Pan potężny w boju.“

Powtórnie Biskup obchodzi kościół, kropiąc ściany od fundamentów, a powróciwszy czyni modlitwę, prosząc o jedność i pokój dla tych wszystkich, którzy do tego kościoła pod rządem jednego Pasterza zgromadzać się będą. Poczem mówi powtórnie: „Otwórzcie książęta bramy wasze i t. d.“ Dyakon jeszcze nie otwiera.

Trzecie kropienie odprawia Biskup podobnie (2), ale idzie po lewej stronie, i kropi środek ścian i cmentarz, a powróciwszy czyni modlitwę, prosząc Boga, aby raczył pobłogosławić, cokolwiek on błogosławić będzie, i oddalił napaści szatańskie, a przybytek ten stał się mieszkaniem Aniołów. Uderza potem pastorałem we drzwi (3) i mówi jako wyżej;

(1) Kropienie wodą kościoła, przy poświęceniu onego, chrzest kościoła duchownego, to jest Wiernych, wyraża.

(2) Kropienie potrójne, do potrójnego kropienia lub zanurzenia we chrzcie stosuje się.

(3) Pastorał władzę Biskupią oznacza; a uderzenie, rozkaz.

a gdy Dyakon zapytuje: któryż to jest Król chwały? Biskup z całém Duchowieństwem odpowiada: „Pan zastępów, ten ci jest Król chwały. Otwórzcie, otwórzcie, otwórzcie.“ Po tym rozkazie, czyni Biskup znak krzyża na progu pastorałem, mówiąc: „Oto znak krzyża, niechaj znikną wszelkie potwory.“ Na te słowa drzwi się otwierają. Któż nie widzi w tym obrzędzie otwartych bram nieba mocą zwyciężkiego krzyża? Słowa tu użyte są z Psalmu 23., który śpiewany był przez chóry na przemiany, gdy z domu Obededoma wnoszono arkę do przybytku na Syonie.]

Wniście do kościoła. Litania do Wszystkich Świętych. Alfabet.

Po otworzeniu drzwi, Biskup z Duchowieństwem wchodzi do kościoła, a Lud zewnątrz zostaje. „Pokój temu domowi!“ mówi Biskup. Przy wniściu twojem! mówi Dyakon, a Kler odpowiada: Amen. Biskup na środku kościoła intonuje: Veni creator; po którego ukończeniu kłeka i mówi z Klerem Litanią do Wszystkich ŚŚ.; a po tych słowach: „abyś wszystkim wiernym zmarłym wieczne odpocznienie dać raczył;“ wstaje, żegna kościół i ołtarz, mówiąc: „abyś miejsce to przytomnością swoją nawiedzić raczył; abyś na straż onego Aniołów przeznaczyć raczył; abyś kościół i ołtarz ten, który się poświęca ku czci twojej i imieniowi N., pobłogosławić i poświęcić raczył.“ Przytomni na to wszystko odpowiadają: wysłuchaj nas Panie!

Pouczenionej nareszcie modlitwie, Kler śpiewa kantyk: Benedictus; a Biskup na posadzce kościoła, na popiele, nakrzyż posypanym, kreśli litery greckie i łacińskie końcem pastorału. (4).

(4) Przez liter pisanie wyraża się nauczanie.

Święcenie wody i dalsze modlitwy.

Po napisaniu alfabetu zbliża się Biskup do ołtarza i poświęca wodę, sól, popiół i wino, każde z osobna, poczem miesza je ze sobą i czyni dalsze modły, prosząc Boga o wylanie na ten przybytek Boży łaski i obfitego błogosławieństwa; (5) idzie ku drzwiom kościelnym i pastorałem na nich czyni znak krzyża ś. (6), odmawiając dalej modlitwę i prosząc Boga, dla uczęszczających do tego przybytku o pokój, pomyślność, trzeźwość, skromność, miłosierdzie i oddalenie wszelkich złych przygód. — Powróciwszy przed ołtarz, odmawia inną modlitwę, prosząc Boga, aby ten przybytek raczył pobłogosławić i strzedz.

Zaczącie poświęcenia ołtarzów.

Przystąpiwszy Biskup do ołtarza, umaczawszy palec w święconej wodzie, czyni krzyż na środku, toż na czterech rogach kamienia, który ma służyć na ołtarz; poczem obchodzi ołtarz siedm razy, kropiąc święconą wodą; (7) gdy tym czasem Kler odmawia Psalm: Miserere mei Deus. Po każdym trzech strofach jego powtarzają antyfonę: Asperies me. Pokropiwszy ołtarz, (8) obchodzi trzy razy kościół wewnątrz i kropi ściany, a nie; grecki i łaciński alfabet, w tém godle użyty, że te dwa języki najpowszechniejsze były w kościele. Trzeba tu uważać, że kościół wiele tu wyraża obrzędów Chrzest oznaczających, a przed chrztem nauczano początków wiary.

(5) Woda i sól wyraża Chrzest; popiół pokutę; wino łaskę, wlewającą się przez Chrzest i Sakrament Pokuty.

(6) Krzyż na środku oznacza mękę; wodą czyniony, że chrzest z męki Chrystusa moc bierze; inne na czterech rogach, że cały świat męką Chrystusa odkupiony i do odrodzenia przez chrzest wezwany.

(7) Znaczenie, że na chrzcie udziela się siedmioraka łaska Ducha ś.

(8) Tego kropienia to samo znaczenie, co i zewnętrznego.

potém pawiment, zaczynając od wielkiego ołtarza ku drzwiom, potem formując krzyż; stanawszy nareszcie na środku, rzuca wodę na wschód, zachód, południe i północ (9), odmawia na témże miejscu dwie modlitwy na uproszenie łaski miłosierdzia dla wszystkich, którzy przychodzić będą do tego kościoła na modlitwę. Śpiewa nareszcie lub odmawia Prefacyę, której treść następująca: „Niechaj wstąpi na ten kościół (10) święty Duch twój, w siedmiorakie dary obfitujący; wysłuchaj prośby w tym domu imienia twego wzywających. Z pokorą Cię prosimy, abys go oczyścił, pobłogosławił i poświęcił. Niechaj tu Kapłani sprawują ofiary, wierni składają swe modły; niechaj tu składają ciężar grzechów, życie naprawują i t. d.“ Poczem udaje się Biskup przed ołtarz i tam święconą wodą zaczyna wapno potrzebne do spojenia ołtarza i onoż błogosławi. Resztę wody wylewa się około ołtarza (11).

Processya z relikwiami w około kościoła.

Udaje się Biskup z Klerem processjonalnie na miejsce relikwii, i tam uczyniwszy zewnątrz i wewnątrz namiotu modlitwę, wraca się ku drzwiom kościoła, a Kapłani na przyzwolitém nosidle niosą relikwije; od drzwi processya obchodzi w koło kościoła, a Lud śpiewa: Kyrie eleison. Gdy processya wróci przede drzwi, Biskup przemawia do Ludu o poświęceniu kościołów, upomina Lud do uszanowa-

(9) To jest na wszystkie strony, że cały świat do chrztu wezwany.

(10) Na Wiernych. Przenośnia.

(11) Woda ta święcona bywa tylko do wymienionych obrzędów. Resztę wylania oznaczają według Remigiusza i Iwona, że po dopełnieniu, co jest przepisano względem poświęcenia Wiernych, resztę, to jest: wewnętrzne poświęcenia, Bogu się zostawuje.

nia miejsc świętych, do przykładania się ku ich ozdobie i oddawania należytości Kapłanom. (12) Każe tym końcem Archidyskonowi czytać wyroki Soboru trydenckiego przeciw grabieżcom rzeczy kościelnych, i niewypłacającym należących się danin. Po przeczytaniu obraca mowę do Fundatora, jeśli jest przytomny, pyta go o dochody kościołowi wyznaczone, zaleca go modlitwom Wiernych, i uwiadamia go o prerogatywach jego (13). Poczém następuje modlitwa i namaszczenie drzwi krzyżem.

Wnieście do kościoła.

Po namaszczeniu drzwi, otwierają je, i processya (z Ludem) wchodzi do kościoła. Relikwie składają się w bliskości ołtarza, a Biskup po uczynionej modlitwie namaszcza to miejsce w ołtarzu, (grób), w którym mają być złożone, i składa je tamże; także kamień, którym mają być nakryte, namaszcza od spodu, i nim relikwie przykrywa. Rzuca kielnią wapno, a rozpoczętą robotę kończy mularz, spajając kamień z ołtarzem; poczem Biskup namaszcza krzyżem kamień pokrywający relikwie i kadzi ołtarz ze wszystkich stron. W modlitwie zaraz następującej prosi Boga, aby modły Wiernych wstępowały aż do tronu jego, tak jak się podnosi ten dym; aby raczył wyświadczyć miłosierdzie tym wszystkim, którzy ofiarować będą, albo stawać się uczestnikami ofiar czynionych na tym ołtarzu.

Po tej modlitwie, czyni Biskup pięć znaków krzyża, kadząc turybularzem, to jest: na środku i po czterech rogach ołtarza; od-

daje turybularz Kapłanowi, aby obchodząc ołtarz kadził, on zaś namaszcza ołtarz oliwą Katechumenów, czyniąc krzyż na każdym z pięciu krzyżów, to jest na środku i na rogach ołtarza wyrzytych; poczem znowu je kadzi i stósowną modlitwę odmawia: powtarza drugi raz toż namaszczenie i kadzenie. — Czyni podobnie namaszczenie trzeci raz, ale już krzyżem ś. (14) Nareszcie wylewa oliwę Katechumenów i krzyżmo na ołtarz, miesza je, i naciera całą mensę ołtarza. W czasie tych wszystkich obrzędów Kapłani nieustannie śpiewają lub odmawiają antyfony i psalmy.

Namaszczenie krzyżów na ścianach.

Po namaszczeniu ołtarza namaszcza krzyżem dwanaście krzyżów na ścianach, i po każdym namaszczeniu kadzi je; na każdym z tych krzyżów świeca goreje. (15).

Dokończenie konsekracyi ołtarza.

Powraca Biskup do ołtarza, błogosławiwszy dwadzieścia pięć ziarn w większych częściach kadzidła, na każdym krzyżu mensy układa po pięć ziarn, formując krzyż; na tych krzyżach kładzie małe stoczki, także w krzyżu urobione, i zapala je. Stoczki gorejąc kadzidło trawia, a Biskup pokleknawszy zaczyna hymn: *Veni creator*. (16) Po stósownych modlitwach przystępuje Biskup ostatni raz do namaszczenia ołtarza: namaszcza zaś go od spodu i po czterech rogach, jak się mensa spaja z podstawą.

(14) Te wszystkie namaszczenia wyrażają obrzędy przy chrzcie, czyli poświęcenie kościoła duchownego.

(15) Kościół jest Apostolskim, a dwunastu było Apostołów. Jerozolima niebieska na murach ma dwanaście imion Apostołów. Kościół więc poświęcony, jest figurą owego górnego kościoła niebieskiej Jerozolimy.

(16) Te ziarna kadzidła palące się, oznaczają modlitwę; w krzyż formowane, na znak, że ta modlitwa dzielność ma z męki Chrystusa.

